

I E L T E A T R E

Melodrames

La companyia de Concepción Olona, que actua al Novetats, després d'estrenar en castellà *El procés de Mary Dugan*, ens ha ofert, darrerament *La silla número 13* i *¿Dónde está la verdad?*, o siguin tres melodrames del mateix autor, el famós Baiard Veiler.

Es fàcil de comprendre que l'èxit de *Mary Dugan* ha estat la causa que agafessin una certa popularitat les altres obres del mateix autor, i és per això que ara hom les ha tret de les golfes de l'oblit. *La silla número 13*, estrenada en 1916, és un melodrama completament antic, amb tots els trucs i els efectismes que avui ja no emocionen ningú. Cal fer constar, no obstant, que aquesta obra tingué una bona acceptació a París i un èxit de públic formidable a Itàlia, on l'estrenà, ara fa dos anys, la Vera Vergani. Malgrat d'això, *La silla número 13* ha passat per Barcelona sense pena ni glòria i la discreta atenció que la crítica li ha dedicat no ha estat deguda a altra cosa que al fet de portar l'obra la mateixa signatura que ha popularitzat *El procés de Mary Dugan*.

El pas d'aquesta obra per Barcelona ha començat ja a produir els seus efectes i creiem que la cosa agafarà encara més proporcions en la pròxima temporada. De moment, els èxits del gènere melodramàtic que han florit darrerament a París han estat cuidadament seguits per uns quants especialistes de Barcelona, i tot fa preveure que en la temporada vinent tindrem ocasió de contemplar una esplèndida rebrotada de melodrames. Al Romea estan molt ben disposats a continuar la fructífera campanya que han fet aquest any amb la *Mary Dugan*, i per altra banda se'ns diu que un teatre del Paral·lel es dedicarà exclusivament al melodrama.

Pel que fa referència al teatre català en particular, hem de lamentar-nos d'aquesta onada de teatre popular que ens ve al damunt. És veritat que la dignitat de la nostra escena no sortirà pas gaire ben parada d'aquestes incursions en el terreny que fins ara teníem reservat, a Barcelona, al senyor Ramal; per altra banda, existeix el gran perill d'acabar de solidificar el confusionisme, per desgràcia ja massa estès, que hi ha entre el nostre públic. De totes maneres, ja sabem per experiència que és molt difícil de convèncer els empresaris amb raons sentimentals. Per alguna cosa són empresaris, està clar. Sortosament, en aquest afer dels melodrames creiem que hi ha uns arguments bastant importants a retreure i que no tenen res a veure amb les líriques exaltacions dels crítics onostrats.

Hi ha, per exemple, que els melodrames poden deixar molt bé de constituir un negoci infalible. Cal no deixar-se enlaminar massa pel record de la *Mary Dugan*. Aquesta obra constitueix un cas especial, completament a part del corrent normal de les coses del teatre. L'èxit de *Mary Dugan* no es deu pas precisament a que es tractés d'un melodrama, sinó perquè era una troballa, molt ben condimentada i intel·ligentment servida. El públic l'anà a veure atret pel sentit de novetat i per la indubtable qualitat de l'obra. Creiem molt arriscat voler treure d'aquest fet la conseqüència d'una gran revifada d'afició al melodrama. Els empresaris es poden trobar perfectament amb la desagradable sorpresa de veure que els espectadors deixen buides les seves sales, malgrat de fer-hi una acuradíssima temporada melodramàtica. I llavors diran, probablement:

— El públic és simple!
No. El públic no és simple del tot. El públic vol obres que el distreguin, prescindint de si aquestes obres són comèdies, operetes o melodrames.

Si el teatre català fos una cosa prou vasta i prou forta per a poder permetre's de cultivar tots els gèneres, trobaríem encertadíssim que hi hagués una sala especialment destinada al melodrama. Tots sabem, però, que ara per ara les coses no van pas per aquest camí. Ens trobem que en un mateix teatre, una mateixa companyia ha de fer uns esforços considerables de desespecialització, i a la tarda representen *Els pastoretts* i a la nit fan una obra de Shakespeare. Dintre d'un terreny de possibilitats tan limitades, doncs, és doblement lamentable que un teatre i una companyia catalans es consagrin excessivament al conreu del melodrama, sobretot si es té en compte que una tal especialització comporta forçosament de negligir una sèrie d'intents d'altre ordre, molt més dignes i interessants.

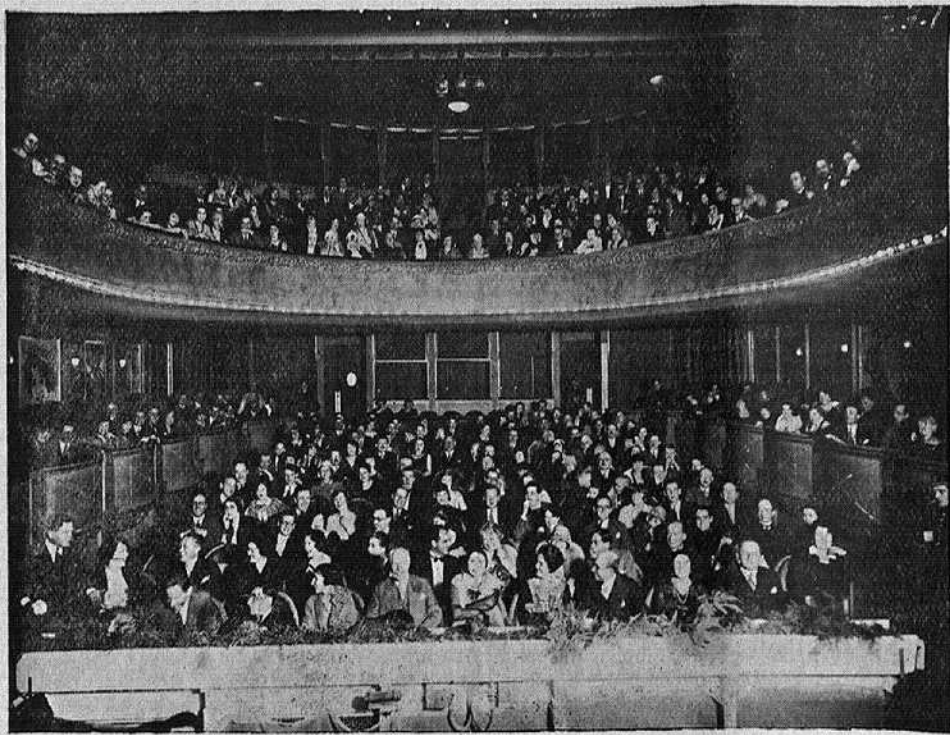
No voldríem pas que aquestes ratlles ens fessin aparèixer als ulls dels lectors com uns enemics del melodrama. No és pas aquesta la nostra posició. L'únic que hem intentat demostrar és que un engrescament excessiu per les traduccions d'obres nord-americanes del gènere sensacional, pot constituir per al nostre teatre una influència que no és pas la que més ens convé a hores d'ara.

J. M. PLANES

EL TEATRE FORA DE L'ESCENA

Una de les ambicions que més han inquietat el teatre modern ha estat la d'el·laxar el quadre de l'escenari. El veïnatge del cinema amb la seva immensa mobilitat, la proximitat del music-hall amb les seves mutacions repentines i el seu ritme trepidant nodrien per una banda aquesta ambició. Però per una altra banda, el teatre modern pretenia i encara pretén — esborrar una frontera més fràgil que la dels bastidors i els decorats: la frontera

com els espectadors s'hi troben vigilats per la policia, fotografiats per un fotògraf oficial, etc., etc. El plantejament basta perquè la imaginació de cadascú entrevegi el que pot donar en mans d'uns tècnics del truc. L'obra té un èxit enorme. No trigarà, probablement, de passar els Pireneus (ja és a París), i eclipsarà, si la presentació hi ajuda (puix que crear la il·lusió d'un music-hall no és tan fàcil com la d'una sala d'audiència), el record de *Mary Dugan*.



Heus ací, fotografiat pel servei antropomètric de la policia judicial, durant la representació de *Prise*, el públic del teatre de l'Avenue, de París, convertit momentàniament, tot ell, en acusat. Els gendarmes vigilen les portes; no deixaran sortir ningú fins quedar clarificat el crim comès en ple pati de butaques.

del prosceni. La dèria de Pirandello — al qual Italo Siciliano acaba de consagrar un estudi sever, però lúcid, que tal vegada comentarem un altre dia — ha estat principalment aquesta. Confondre el públic amb els actors, fer-lo entrar en la intriga, ficar-lo si us plau per força en l'escenari. *Sei personaggi, Ciascun al suo modo*, per no citar-ne més, palesen aquest desig que no ha fet sinó encomanar-se a d'altres autors europeus.

Però es veu que era reservat als americans de convertir aquest desig en un truc i de tecnificar-lo d'una manera perfecta. Tots heu vist o conegut per referències *El procés de Mary Dugan*; ha estat una obra que no ha fallat enlloc. Talment com un automòbil sortit de les immenses fàbriques de Detroit, aquesta habilitíssima comèdia ha fet el seu efecte sota tots els climes i ha resistit perfectament les més diverses interpretacions. Mary, la protagonista, tot i els seus mals antecedents, ha estat absoluta amb alegria per tots els públics. L'esquerrà-assassí, ha estat identificat amb satisfacció, i el germà-advocat defensor s'ha emportat totes les simpaties.

Però tant Pirandello amb les seves temptatives com Veiler amb el seu procés, no han aconseguit fer perdre al públic el seu caràcter de testimoni, si fa no fa, passiu. Ha pertangut a una parella d'autors americans la glòria de ficar-lo de ple — o de donar-li aquesta impressió — en el moll del drama. Efectivament: Fulton Orsler i Lowell Brentanno, amb la seva obra *Prise*, vessen l'escena dins el pati de butaques. El teatre on es representa no és un teatre, és un music-hall. L'orquestra toca música de jazz; uns trapezistes es gixonen damunt els músics... Després dels trapezistes, com és de llei, surt un altre número: el faquir Belfegor, un il·lusionista. Després d'uns quants trucs, anuncia la presentació d'un mèdiu estupend, dotat del do de doble vista. Obren un bagul, en treuen el mèdiu i l'installen en una butaca. I comença la sessió... El faquir davalla de l'escena i s'endinsa entre les butaques. La cosa va bé; el mèdiu respon amb solta... De cop el faquir té la pensada de demanar a una jove encantadora que li deixi uns segons el medalló que duu per col·locar-lo sobre el front del mèdiu i fer-li endevinar el contingut. Però el senyor que acompanya la noia, un seu oncle, s'indigna. No vol que facin la prova amb el medalló. Petita discussió entre el faquir i aquest oncle repatani... De cop, la llum de la sala s'apaga, i en la foscor sona un tret. Un segon després s'encenen altre cop els llums, i hom veu als peus del faquir l'espectador malcarat... Agitació a la sala. On és el comissari? On és el metge? Qui ha tirat?... En fi, no és el meu intent de descriure detalladament les incidències del drama i

Ara bé: la veta d'aquests èxits és limitadíssima. Hom ha pogut, amb Pirandello, donar al públic la sensació que comentava la peça durant un entreacte, o que assistia a un assaig sense decoració; hom ha pogut, amb Bayard Veiler, convertir el públic en un jurat de Tribunal americà, i amb Orsler i Brentanno en uns espectadors de music-hall que conviuen amb un fet divers extrascènica... Però, què més hi ha en aquesta direcció? Molt poca cosa. Claude Bernard preveu sagacment que un cop fet el drama d'una Cambra de Diputats, la comèdia d'un estadi o d'un miting, la veta serà, si fa no fa, exhausta. Llavors el teatre no tindrà altre remei sinó tornar a pujar a l'escenari. Ens en playmerem? Jo no, almenys. La frontera que senyalen els llums de la bateria no es travessa mai sense perjudici per a l'art. És dalt de l'escena que les actrius són més belles — noteu el deseniç que causen al music-hall les desfilades de figurants entre les rengles de butaques... És dalt de l'escena que els sentiments i les idees són menys atacades pels àcids del nostre sentit crític. És dalt de l'escena que la il·lusió de l'art agafa més bellament els colors de la vida.

CARLES SOLDEVILA

Petita biografia d'En Santpere

Contra el que molt creuen, el popular actor no ha conreat sempre el mateix gènere. Al contrari, ho ha fet tot: sarsuela, gènere chico, òpera, farsa, tragèdia, vodevil.

Vegeu, si no: Comença a treballar en el teatre l'any 1900. Fa gènere líric, com a aficionat: *Jos garra con fuego*, *Miss Ellyet*, *La Mascota*, *Los hijos de Eva*... Després passa al Teatre Intim (3 novembre 1903); interpretacions de Molière, Beaumarchais, Ibsen, Shakespeare, Hauptmann... Estrenen també una comèdia de Benavente, que fou presentada en català abans que en castellà.

El 30 de setembre de 1905 debuta com a professional, en el Còmic. Fa gènere chico fins l'any següent, que passa al Principal, a treballar en les Audicions Graner.

De l'istiu del 1906 fins el 1907, fa òpera, com a bariton, en el Còmic, amb la companyia de Bonifacio Pinedo (*La Bohème*, *Marina*, *Marta*, etc.). El mateix any s'entorna al Principal, amb les Audicions Graner, que alternen amb representacions de Molière i de Goldoni, organitzades pel gran animador Puiggarí.

En 1908, la gran temporada del Principal, amb la Xirgu (*Zazà*, *Jovenut de Princep*, *Sherlock Holmes*...). En 1909, cap al teatre Nou, a fer opereta, actuant indistintament de tenor, baix o bariton (*La Princesa del Dólar*, *El Conde de Luxemburgo*, *La casta Susana*...). En els començaments de 1910 En Santpere treballa a l'Espanyol, fent teatre líric català i després passa al Gran Via, on es cultiva la revista.

I ja som a la primera temporada de vodevil (1910-11) al Nou, amb la Xirgu, En Nolla, Lamas, Darogui, Pedrola, etc. En els anys 1912 a 1913 continua al Nou, però ara fent novament opereta i gènere chico. D'aquí se'n va al Principal on torna a fer teatre català i obres de màgia. En 1915 el tenim a la Sala Imperi fent sarsuela antiga. A l'any següent torna a fer opereta i després treballa en el Victòria, amb *L'auca del senyor Esteve*.

En 1917 torna al Nou, on comença la gran temporada de vodevil, que l'havia de fixar definitivament en la seva carrera. El 21 de febrer de 1921 comença a fer d'empresari i es trasllada amb la seva companyia al Teatre Espanyol.

I... encara hi són.

VISITES ALS ESCENARIS

Matilde Vázquez

Diuenge passat va terminar la temporada de sarsuela espanyola que ha fet al Tivoli la companyia del mestre Serrano. Seixanta dues representacions de *Los Claveles*, un sàinet a l'estil clàssic del gènere chico, ens han proporcionat l'ocasió de constatar una vegada més el desinterès del públic per la sarsuela, i, per altra banda, de veure una actriu de mèrits rellevants; ens referim a Matilde Vázquez. Aquesta artista aporta al seu treball una quantitat de finor, de bellesa i de gràcia plicant que la destaquen graciosament entre totes les actuals primeres figures femenines de la sarsuela.

Matilde Vázquez, a més a més, cultiva una sèrie d'idees i de punts de vista personals sobre el teatre en general i la sarsuela en particular.

— No crec en la crisi teatral — comença dient-nos.

— Ja està bé de pensar així, sobretot avui. Perquè aquests quatre rengles de butaques escassos suposo que no deuen ésser molt encoratjadors...

— Oh, no en faci cas d'això. D'altres dies encara hi ha menys persones.

— I vostè creu que aquest fet no té res a veure amb la crisi teatral?

— No. Això és, simplement, una anècdota parcial del cas, sense cap mena d'importància. La calor, l'Exposició, en fi, es poden retreure tots aquells arguments que vostè sap tan bé com jo.

— Així, doncs...?

— Jo no li diré que el teatre, en general, no estigui passant una època dolentíssima, però crec sincerament que se'n pot sortir molt bé i pot tornar a tenir la potència i l'esplendor d'uns anys enrera.

— Ja que la paraula crisi no li agrada, expliqui'ns, doncs, si li plau, a què atribueix aquesta «època dolentíssima», com vostè diu.

— Veurà: em fa l'efecte que el teatre no ha evolucionat prou, que no ha seguit el ritme normal de totes les coses i que, per tant, es troba una mica desplaçat dintre dels gustos i costums generals de l'època. Abans, un viatge d'aquí a París constituïa una aventura pesadíssima i gairebé inabordable; avui hi anem tranquil·lament, en tren o en avió, en unes quantes hores. Abans, les dones portaven uns vestits impossibles i arrossegaven uns cues que no s'acabaven mai; avui es vesteixen amb la màxima simplicitat, ensenyen les cames i es pinten davant de tothom. Doncs bé: el teatre que es fa avui, en plena època de l'avió, de la ràdio i d'ensenyar les cames, és el mateix, si fa no fa, que el que es presentava en els temps de la diligència i dels vestits amb cua. Per altra banda, tenim el cinema que, al meu entendre, és un espectacle que lliga molt més amb la sensibilitat de l'home d'avui que no pas el teatre.

— Què ha de fer, doncs, la gent de teatre per plantar cara a la situació?

— És difícil de donar solucions radicals. Els reformadors del teatre es troben amb l'inconvenient que, si es volen modernitzar, tenen de fer, d'un sol cop, el salt endavant que totes les altres coses han anat fent a poc a poc, seguint el ritme natural de tota evolució. Per això totes les innovacions d'ordre escènic semblen atrevissimes i el públic es resisteix a admetre-les. S'ha de cercar, s'ha de fer alguna cosa nova.

— Sí, però quina?

— Què sé jo, pobra de mi! El problema correspon de solucionar-lo als autors. Nosaltres, els artistes, anirem fent allò que ens manin. És tot el que podem oferir...

— Que ja és molt, no s'ho cregui.

— I de la sarsuela, en particular, què me'n diu?

— Totes les raons que he exposat abans, però augmentades el doble. La sarsuela està perfectament fossilitzada. Aviat semblarà més una curiositat arqueològica que no pas una cosa viva. Després de tants anys, encara no ens hem mogut d'explotar el regionalisme pintoresc i de fer totes les obres tallades amb el mateix patró. Començant per la música i acabant pels decorats, una sarsuela d'avui és perfectament igual que una de cinquanta anys enrera. És natural, doncs, que el públic acabi per fatigar-se'n. No troba?

— I tant!

— No comprendo com la vida actual, tan vària i agitada, no ofereix als autors nous temes que surtin una mica del perpetu ruralisme, que tots ja ens sabem de memòria.

— Ben mirat, vostè acabarà donant-me la raó sobre allò que deïem de la crisi...

— Calli, home de Déu! No veu que nosaltres, els artistes, no en podem dir res d'això? Si tant i tant parlem de crisi, potser sí que els empresaris acabaran per creure-s'ho, i llavors sí que estarien ben fredsos!

CODORNIU

El teatre català moribund? i ca!

Mentre alguns informadors mal informats escampen la nova que el teatre català és mort o moribund (llegiu *El Progreso* del dimarts — si és que el trobeu encara), nosaltres estem espantats de saber-lo massa viu. L'any vinent, més ben dit, el curs vinent hi ha gairebé la seguretat que actuaran alhora no menys de cinc companyies. A saber: la del teatre Novetats, la del teatre Romea amb la Vila i En Daví, la de l'Espanyol amb En Santpere, la del Talia amb En Bruguera i la Casals, i la del teatre Nou amb l'Enric Borràs, que decididament resta a Barcelona.

Cinc companyies! Segurament és la primera vegada que a Barcelona es produeix aquest fenomen de multiplicat escènica. De l'època d'or del Teatre Català, en la qual hom alternava el castellà amb el català i durant moltes temporades només feia funció el dijous, el dissabte i el diumenge, a l'època present i a la immediata venidora, tanmateix hi ha alguna diferència.

El teatre català, moribund? I ca!

LA MUSICA

LA MORT DE L'ORGUE

ORACIONS FÚNEBRES

L'haver exposat la meua opinió sincera, clara, i lliure de tot prejudici, sobre l'orgue, ha despertat la protesta d'una part del nostre camp musical. Quatre articles han eixit, fins a l'hora d'escriure aquestes ratlles, replicant a la nota meua de *Las Noticias* del dia 7 i al meu article de MIRADOR del dia 11 del corrent.

El primer article, firmat pel mestre Vicens M. de Gibert en *El Matí* del 11, no consisteix en altra cosa que en sentar, d'una manera concreta, les conseqüències exactes, que lògicament es dedueixen de les meves afirmacions. No demana, doncs, resposta.

El segon article, que firma un desconegut, no dec contestar-lo: no ho mereixen la vulgaritat de les seves raons i la banalitat del seu estil.

El tercer article, d'En Baltasar Samper, a *La Publicitat* del 17, tampoc el contestaré perquè en ell demostra, el seu autor, no haver penetrat cap de les raons exposades en l'article meu que pretén combatre, de la mateixa manera que, pel que diu, tampoc ha comprès cap de les tesis importants plantejades en els altres articles que he publicat a MIRADOR; i no puc dir-li més sinó que els llegeixi i rellegeixi amb profunda atenció, i mediti llargament sobre les idees explanades i les conseqüències que se'n dedueixen, que, si se'n compenetrà bé, poden orientar-lo molt en el pla artístic; però, jo, ni pel meu lloc d'artista, ni per l'espai on es mouen els meus judicis que cerquen l'anàlisi i la classificació dels elements dels fenòmens artístics i persegüen les síntesis de la teoria de l'art, jo no puc entretenir-me a ensenyar les primeres lletres de la lògica natural, ni acompanyar pels caminets endarrerats aquells que no tenen esma ni llum que els guiï.

El quart article és del mestre Millet. Està escrit de bona fe, i no dubto de la seva sinceritat en cap aspecte de les seves idees i opinions; però jo també escric sempre amb la meua escrupolosa i total bona fe; jo no puc ni vull enganyar-me a mi mateix; jo treballlo, primer que res, per satisfer la meua consciència tant artísticament com intel·lectualment; i mai, ni tan sols se m'ha acudit, dubtar ni triar, entre l'efecte sobre el públic, i la sincera i pensada i sospesada expressió de les meves idees purificades de tot estrany element i influència; mai no he sabut disfarçar ni desviar les meves concepcions. Si jo sento una impressió que em sembla particular o nova, cerco les raons segures i fermes que l'expliquen. I així he d'exposar-ho.

L'atac contra el meu article, s'ha dirigit contra dos arguments que jo donava per provar que l'orgue no és un instrument artístic, i són: primer, que és un instrument mecànic; segon, que els compositors no s'han sentit atrets a escriure per l'orgue.

Que l'orgue és un instrument mecànic i inexpressiu és tan evident que no s'hauria de discutir. No hi ha cap més instrument sobre el qual no tingui influència el tacte o la pulsació de l'executant: — el braç, el dit o el llavi; la pressió del múscle o de l'ale, que són els vehicles que transmeten la vida humana a l'execució musical. — No accepta, el joc de l'orgue, ni l'accent, ni la dinàmica, ni cap modificació expressiva ni colorida ni sensible del so. Els mateixos canvis dinàmics — creixents o disminuents — són de naturalesa mecànica. Manca de les tenses, que és una de les fonts principals d'expressió i d'intensitat de tots els instruments. És de naturalesa tan mecànica que sona igual tocat per un organista que amb rotllos taladrats.

Que la literatura musical de l'orgue és molt reduïda, també és cosa que no s'hauria de discutir. (Com comparar el que s'ha escrit per a aquest instrument, amb l'extraordinària quantitat d'obres compostes per a qualsevol dels altres mitjans de manifestació musical: les veus, el piano, la música «da camera», l'orquestra, els instruments «solistes»...). I la qualitat artística i la inspiració infinita versada en aquests elements, com pot posar-se al costat de la que contingui alguna composició, vertadera i únicament concebuda per orgue! Em citen els noms de Bach i de Haendel; però és que aquests autors varen escriure per orgue perquè era l'instrument que tenien més a mà, i encara les composicions aquestes són fugues o corals o obres d'un caràcter purament polifònic i abstracte en les quals l'element exte cantant és el de menys. A l'orgue li passa com a la «banda», que tampoc té caràcter artístic. Per a «banda» a penes hi ha composicions directes. Té menys literatura, perquè la banda s'ha anat formant paral·lelament als altres elements artístics — en particular l'orquestra — i a aquests han dedicat la seva activitat els veritables artistes. L'orgue floria quan els altres mitjans de manifestació musical estaven en embrió, com la mateixa música. Però quan la música s'ha fet adulta l'orgue ha declinat, substituïda per elements més aptes, apropiats i capaços.

Aquesta és la realitat que no pot amagar-se, i que sols un espèc nívul, format per poderoses suggestions i sentiments, extra-musicals, pot enfosquir o desfigurar a la visió dels qui em contradiuen.

I així deu ésser, quan tanques altres idees, de més transcendència, exposades en els articles que he vingut publicant, no han mogut les seves protestes, ni la seva adhesió.

J. PAHISA



GRAN SASTRERIA LAIETANA
LA DEL RELLOTGE

ELEGANCIA - PROMPTITUD - ECONOMIA

Extens i variat assortit en les novetats que la moda imposa
Veritable i garantitzat tall americà

Trajos estam i fresc, a mida, des de . . . 75 pessetes
Pantalons tennis a mida, des de . . . 18 a 115 »

TALLADORS DE PRIMER ORDRE

40, VIA LAIETANA, 40
TELÉFON 12446

CINEMA I DISCOS

Les grans represes

Hom podria dir, parlant en metàfores, que hi ha en tot film un aspecte gramatical i un aspecte poètic, que l'un i l'altre són absolutament essencials i que de llur maridatge neix l'obra d'art. Si un d'aquests elements falla, les excel·lències de l'altre no eviten que el resultat sigui catastròfic.

En *Moulin Rouge*, l'aspecte realització és magistral; hom reconeix a cada volta de manivela el destre cineasta que crea *Varieté*, l'home d'un talent inconfusible que és entre els millors artistes del cinema mundial.



La dama i el galant joves d'*El capità Sorrell*

Però aquest factor de tan elevada potència capaç d'un rendiment considerable s'estrella endebades amb la mediocritat de l'altre factor, el que en diem l'aspecte poètic, la part d'inspiració. I és que la gramàtica en si és una potencialitat solament, una cosa morta; és només un poder de fecundació; cal proposar-hi perquè la seva funció prengui un sentit, una valor, un element de poesia, un contingut real.

Per això *Moulin Rouge* és un mal film, la més grossa decepció que coneguerem la passada temporada. Un judici aquest que no és de crítica cinematogràfica, sinó simplement de bon gust, perquè no ens importa que una anàlisi tècnica de l'obra ens reveli la seva prodigiosa organització interna, si tota aquesta ciència es resol en el resultat que sabem. L'assumpte és fals, convencional i arriba de vegades a produir malestar quasi físic. Encara una bona interpretació hauria pogut crear a moments una benefactora il·lusió, però ni això per consol.

Algunes escenes curiosament seleccionades constitueixen un excel·lent documental sobre el famós music-hall parisenc.

Moltes reserves s'imposen també sobre el film *Quatre fills*, que es presentà com una rèplica a gran escala del film anterior del mateix autor, *Mare meva!* John Ford sembla que talli curt amb l'assumpte o, dit d'altra forma, li sobra cinta, i d'aquí que l'interès de l'obra decaigui a mesura que avança la seva projecció; és un interès que es va esllanguint com la flama d'un vel agonitzant. Disposada d'altra manera la conducció de l'assumpte podria haver reeixit, puix que hi ha en l'obra en qüestió suficient talent i mitjans. Però ara la disposició és la més imprudent. L'espectador descoratjat per una part final llarga i mediocre no serveja ja el record de les coses bones que són totes al començament del film, quan l'autor fa tasca estrictament descriptiva i no s'embolica encara amb la narració.

En la varietat hi ha el gust. Considerem l'adagi un xic superflu, però ara ens va bé. Tips i retips ja de dancings, botelles de xampany, camises blanques i altres singularitats de les «altes esferes», per emprar els mots de Tolstoi, és satisfactori veure el talent i els elements dels que disposen aquestes coses llurant-se ara a l'explotació d'altres aspectes de la vida social. Drames rurals, baixos fons socials, barris miserables, la vida al poble on la gent són com els de les camises blanques, encara que no ho sembli, motius que han donat i donen matèria a una considerable producció.

Quatre fills, vida de poble. El setè cel comença encara més humilment. En una clau que no pot ascendir a un terrat, que és una elevació material, i al setè cel, que és una elevació espiritual.

Encara serveix amb certa emoció la sorpresa, l'engrescament que produïu en nosaltres l'estrena de F. Borraige. Solament per la revelació de Janet Gaynor l'obra justificava tots els entusiasmes. Quantes coses inèdites en el camp de l'expressió cinemàtica, el rostre insignificant de Janet Gaynor no vingué a dir-nos! De cop i volta, la xicoteta aquella s'elevava en el terreny de la fama, a la més alta categoria. I el film assolí arreu del món un èxit incommensurable. Fou i resta encara el film de la màxima simpatia per al gros públic. Donava una melodia que no cansa de sentir i que és difícil de produir. Ho diu, si no, el fracàs de *L'àngel del carrer*.

El film és una obra mestra. Una experiència tremendament perillosa. F. Borraige ha creat aquí un lirisme cinematogràfic, una inexpressable poesia delicada i subtil, que amenaça constantment degenerar en una cosa cursi, un sentiment que frisa el sentimentalisme morbós, però que el talent de F. Borraige evita i manté en una tessitura noble i decorosa.

Els encerts en la direcció són innombrables i no podem aquí ni tan sols apuntar-los. L'emoció d'algunes escenes us pren completament i deixen profunda estela en la vostra memòria.

El setè cel és un film clàssic; senyala una

etapa i constitueix un estil que potser ningú no sabrà continuar. És un film a reprendre cada temporada.

Hem deixat expressament per a l'últim, el parlar d'*El capità Sorrell*. Creiem que la valor d'aquest film no ha estat justament reconegut aquí. Per nosaltres és ell entre els millors films de la temporada i atribuïm a certes característiques de l'assumpte la causa de la poca sensació que aquesta obra ha tingut damunt la nostra gent. Per als que no saben entendre als altres sinó a través

de si mateixos se'ls fa difícil comprendre la profunda humanitat del personatge central d'una contenció tan estòica i d'una flegma tan anglesa. Per altra part, en nosaltres, que no hem anat a la guerra, no pot el tema del film trobar aquella resonància que ha tingut perquè no podia deixar de tenir-la damunt dels públics de les nacions bel·ligerants. Quants deuen haver-hi vist quelcom de si mateixos en aquesta història vulgar i amarga de l'home que després de cinc anys de servir a la pàtria, troba al retorn, la llar devastada i la col·locació perduda i ha de refer la seva existència en un món hostil i difícil.

Si passem a la realització que devem a H. Brenon, la nostra admiració és total. Admirem en primer terme la interpretació. Ja no parlem de la tasca del gran actor Warner. És del més definitiu que sabem. La figura del capità Sorrell que triomfa a còpia d'esperança i energia de l'adversitat tan tenaçment aferrada al seu viure ha trobat en l'actor esmentat una encarnació perfecta. És aquesta figura un poema de voluntat. Però és la resta de la interpretació també que és controlada rigorosament. Res



La «vamp» d'*El capità Sorrell*

deixat al atzar. Tots els gestos, les actituds més insignificants en funció sempre d'una psicologia concreta.

Oh! l'escena admirable del anfiteatre de Medicina, o bé aquella de les noces amb tot aquell estol de noies d'amples capells agitant-se amb l'allegria del confetti!

El capità Sorrell és especialment una obra bella, bella per les dones — cinc i totes cinc superlativament belles — bella pels exteriors rodats a Anglaterra, bella per la llum mesurada i dolça, bella en fi per tots els elements, coses o persones que la integren; una festa per als ulls, un goig per a l'esperit.

Assenyalem encara *La vídua alegre*. La manca d'espai i el fet de que en aquesta mateixa pàgina se'n parli ens dispensen d'ocupar-nos-en.

J. PALAU

Ja ho sabeu...

— que l'últim film de Pau Fejos és *Broadway*?

— que Lupe Vélez canta dues creacions de Raquel Meller en el seu pròxim film *La melodia de l'amor*? Les cantà en castellà. A veure si podem, doncs, sentir-la.

— que Cavalcanti està ja acabant la transformació cinegràfica del popular conte de Perrault *La caputxeta vermella*?

CINEMA AL POBLE

La intervenció del mecanisme en la producció, conservació i difusió de l'obra d'art no és solament una revolució en el camp de l'estètica; és també un fet d'una transcendència social enorme. Aquest fet ha permès la més perfecta democratització de l'art, en permetre l'existència del cinema.

La nostra època, netament democràtica (en podria ésser més encara de democràtica), ha engendrat el cinema, obeint com a una necessitat ineluctable, tant el cinema en la seva forma de producció com d'expansió i de contingut reflecteix admirablement i d'una manera genuïna els caràcters espirituals del nostre temps.

Una nova modalitat de la vida social reclama un art novell, i el cinema sembla destinat a ésser l'art més eficaç, més cosmopolita, més democràtica i més representatiu, doncs, dels temps novells.

Realitzar la comunió dels cors en la solitud, deia un escriptor, és la missiva suprema de l'art. Cors de totes les contrades del món, de totes les classes socials, el cinema us dona cita a un idèntic espectacle. Douglas i Mary Pickford són ideals vivents arreu.

Època del disc i de les cintes. Unes quantes bobines trameten *Metropolis* a un poble isolat de la resta del món vivent. A la vall de Núria podeu fer sonar el violoncel d'En Casals o l'orquestra de Bayreuth.

En assistir, a l'aire lliure, a una sessió de cinema a Tossa, tenim a la vista el cap d'or de la Costa Brava — pals ros i blau, com l'anomena mestre Ruyra —; totes les reflexions precedents se'ns proposen a la nostra pensa.

Sense deformació de cap mena, un poble com Tossa pot conèixer els més bells espectacles oferts als ciutadans de les més populoses ciutats.

No podeu pas assistir a un divertiment de music-hall en un poble minúscul o sense ésser minúscul. Justament el dia abans una dona canta cuplets poc-soltes corejats per part del públic amb exclamacions de: *Olé tu madre!* o d'altres per l'estil, sempre en castellà, que venint d'una mena de gent que no el parla mai, no deixa de fer certa gràcia. És una mena de quelcom de miserable i que fa patir, però altra cosa és la sessió de cinema; almenys aquí cap la possibilitat que constitueixi quelcom de molt seriós.

Diguem la nostra inquietud i expectació. Què veurem? Quines pel·lícules tronades i velles, oblidades de tothom, no vistes potser per ningú poden ara passar per aquesta pantalla clavada a frec de la sorra! Inquietud de l'arqueòleg, emoció de la descoberta. Poble d'estiu Tossa, teniu en un dia així en què tothom es reuneix al cafè per assistir a la sessió, una impressió de cosmopolitisme. Confusió de llengües: anglès, alemany, castellà autèntic i també falsificat, català emporanès i català-barceloní. Entre la concurrència senyalem Mister King, primer cònsol d'Anglaterra, En Pere Creixems i el jove escultor Casimir Hemon.

Malauradament totes les esperances són defraudades. Llevat d'una pel·lícula còmica d'ambient màgic, la resta del programa és mediocre.

Sense relleu, sense color, només en blanc i negre, el cinema té una força de realitat que s'imposa com una obsessió. Obsessió interna que es projecta al defora, tament com un somni. I fa de bo somiar en la nit estival a la Costa Brava.

Tot a les fosques, el paisatge ocult, a una distància que no podria precisar, les imatges van i vénen en el silenci impressionant del cinema. Sessió de cinema sense música. La pel·lícula passa, i la farola del cap daurat sembla, amb el seu giravolt constant, un immens metrònom lluminós que bat la mesura d'allò que René Schwob en un llibre recent ha anomenat «una melodia silenciosa».

M. MARIBEL

Tossa de Mar, 16 de juliol.

El que diuen

Chaplin diu:

Crec que la utilització dels sons en els films, si és feta intel·ligentment, és una adquisició digna de perdurar. El diàleg ja és una altra cosa. Entenc que l'art de la pantomima és complet en si.

El diàleg és tan poc necessari al cinema, com en les simfonies de Beethoven.

Si comencem a introduir mots en les pel·lícules, anem a complicar un art que justament hem estat tants anys a simplificar. Aquests darrers anys hem fet alguns films remarcables. Els nostres directores començaven a aprendre a fer bons films. Temo que posats a aprendre a fer films parlants, no arribin a fatigar llurs orelles, sense arribar a perfeccionar llur vista. Això pot retardar el veritable progrés cinematogràfic una pila d'anys.

Serge Mikhailovitch Eisentein, el gran realitzador rus, opina que la producció feta a Alemanya, llevat de rares excepcions, com ara les cintes de Murnau, oscilla entre la pornografia i la sensibleria. Murnau és fermament convençut que, siguin el que siguin els avenços del cinema parlat, un film absolutament silenciós serà sempre una cosa digna de realitzar, i que ara té l'ambició de fer un film sobre la vida neolítica.

Mauoris (André) té l'*Ana Karenina* per un mal film. Som de la mateixa opinió.

Molts són els que creuen que Von Stenberg és avui el més gran cineasta del món.

El vals de "La Vídua Alegre"

La vídua alegre no sols és un bon film, sinó un gran èxit de taquilla, i que consti que això no és cap anunci.

En aquesta transposició de la famosa opereta de Fr. Lehar, el gran cineasta Von Stroheim s'ha permès les més amples llibertats tament com si en titular la seva obra no hagués sinó cercat un títol que li assegurava per si sol una publicitat immensa, tàctica sigui dit de pas força corrent a Hollywood.

Hi ha antagonisme entre la música vienesa que Fr. Lehar escriu tendra i sentimental i l'esperit agredol i cínic que anima la cinta que ara ens ocupa.

Von Stroheim és un home «desagradable». *La vídua alegre* conté prou «atraccions» d'aquelles que plauen al públic — sobretot el que integren les jovenetes vehements —, perquè tingui prop d'ell un èxit falaguer, però al darrera d'aquestes «atraccions» hom endevina mantes coses profundes i gens falagueres per l'honorabilitat de l'espècie humana.

Dintre els límits que li marquen la mesura comercial, Von Stroheim no menysprea cap ocasió de posar en ridícul persones o institucions venerables. Aquest artista és d'aquells que porten la ràbia al cos.



MAE MURRAY i JOHN GILBERT en el vals de «La vídua alegre»

La gran «atracció» del film és el famós vals, sempre d'un efecte segur quan hom té cura de sincronitzar l'escena amb la música de Fr. Lehar.

Impotent de traduir visualment el ritme del vals, de donar l'equivalent de la cadència de la melodia amb la simple filmació de la parella ballant, Von Stroheim tracta per una sèrie de fotos parcials, prudentment encadenades de suggerir aquella cadència. Amb l'acompanyament musical, la il·lusió és perfecta, però deixeu l'escena silenciosa i el resultat no és gaire falaguer; tan exacte és, que una atracció coreogràfica és difícil de transposar al cinema.

Al director li resta el recurs emprat per Von Stroheim i per quasi tots els cineastes que han volgut fer quelcom per l'estil. En lloc de filmar simplement el ball, que no conduiria sinó a un resultat mediocre per no dir nul, utilitza els recursos cinegràfics, fragmentant, tallant, mesurant severament la durada de les impressions visuals i arribar així per una sèrie de signes a una equivalència visual d'una manifestació essencialment mixta: la dansa.

Naturalment que les rosses i les que no ho són perquè són morenes, en assistir a la sensacional escena, poc preveuen la ciència que en ella ha acumulat l'antipàtic autor i tenen la inefable impressió de bressar-se en ales del vals de *La vídua alegre*, que Mae Murray i John Gilbert han ballat cada dia tarda i nit de la setmana passada al Coliseum.

P. B.

DISCOS

EL CONTINGUT DEL DISC

El gramòfon, per ell mateix, pot crear una literatura musical especialment dirigida a ell? Creiem que no, ja que més que un instrument és un reproductor d'instruments i d'interpretes.

Ha de portar l'evolució general. Ara, això sí, pot afavorir-la i modificar-la. Amb el gramòfon es dona quelcom d'extraordinari. No té quina quantitat de discos de música moderna que s'enregistren no correspon a la migrada importància que al contrari té aquesta en els programes dels concerts. Qualsevol discoteca de mitjana importància conté un nombre respectable de discos de bona música simfònica moderna, això sense tenir en compte les dificultats de la impressió d'aquesta música i que és molt més fàcil obtenir una venda de discos, que amb el nom d'un autor consagrat són avalorats ja ells mateixos, que no pas haver de fer tota la propaganda del disc, de l'obra i de l'autor que l'ha feta.

Si el gramòfon comporta a's editors aquests atreviments el disc pot anar a recollir el que no és possible escoltar si és en ell mateix. Així tindrà una raó d'ésser pròpia i no com ara, que moltes vegades només se li dona el valor d'un record d'una audició anterior que la placa recorda.

Hi ha la música exòtica (entre altres) que només pot ésser escoltada a través del disc.

L'art de certs pobles, sempre que es transplanta, pateix molt. El teatre, que és qui millor ho podria fer, poques vegades pot aconseguir-ho. Els autors que treballen sobre assumptes orientals ho fan amb els mateixos mitjans que els són habituals, i així l'obra no té res del país que volen presentar-nos, fora dels vestits i les decoracions. Aquest és el cas de *Madame Butterfly*, la música de la qual no difereix de la que el mateix autor fa servir per fer cantar els artistes de Mormalie.

I si ens fixem en la música que no és dramàtica el cas és el mateix. Moltes són les obres que empen les temes del folklore exòtic. Unicament recordem aquelles cançons de Strawinski a base de la lírica japonesa, mes en tot cas escoltem més música de Strawinski que japonesa.

Pitjor resulta de fer interpretar aixequos cants populars per artistes que no són del país, generalment artistes de renom, *divos* i poc pot confiar-s'hi, ja que el que volen és lluir les seves facultats i no pas donar a conèixer l'obra.

Moltes d'aquestes formes musicals es produeixen amb instruments típics i únicament pot suposar-se habilitat en naturals del país; per això, per conèixer aquesta música, res com el gramòfon. El microfon pot anar arreu del món i recollir-ho tot el que sigui interessant amb la màxima fidelitat. I en reproduir-se en el disc, donar més la impressió del natural.

Els discos de música exòtica poden ésser més que de museu. Tal com una reproducció en guix d'una arcada romànica pot ésser consistent, aquest disc destinat al col·leccionista, al que estudia les coses folklòriques, pot servir per establir nombroses comparacions; així el desenrotllament de moltes cançons japoneses ens farà pensar en el cant gregorià. Uns altres han d'ésser dirigits al públic; en ells trobem moltes melodies, cants dels rabins, cants elegíacs, dels negres, etc., que igualment com en el disc que actualment estem acostumats a sentir, ens produirà la impressió de l'obra d'art de la qual el disc és bon arxiver.

J. G.



— Si et veuen sorgint-me els mitjons, a l'hotel no s'ho creuran que tenim un nebot regidor.

(Candide.)

VIATGES MARSANS, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers
Passatges marítims i aèris - Viatges a "Forfait"
Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

Informes
i Pressupostos gratis

Waters Cardona Vergara 1

DE LES ARTS

Una visita a l'Olimp

Comèdia inèdita en un acte

Acció de l'obra: Dalt de tot de l'Olimp. Vestuari i decoracions, a gust de l'espectador.

Persónatges: Un ciutadà de Barcelona i uns quants individus mitològics.

CIUTADÀ DE BARCELONA. — Lloat sia Zeus i tots els déus immortals! Oh muses! Illumineu la meua limitada intel·ligència d'home mortal, perquè pugui cantar davant d'aquest immortal cenacle de l'Olimp...

ZEUS. — Escolta, criatura de peus feixucs i sabates enllustrades; no t'escarrassis a expressar-te d'aquesta manera homèrica, perquè ho fas molt malament i potser no t'entendrem. Diga'ns el que vols, sense filigranes retòriques de segona mà.

C. DE B. — Moltes gràcies, Zeus! M'has tret un pes de sobre. Una de les coses que, en pujar aquesta muntanya, em preocupava més, era la forma de dialogar amb personatges de tanta jerarquia; perquè, la veritat! jo sóc d'una generació mortal que fa esport, va al cinema, i com que també estima els clàssics, s'indigna amb la fraseologia grandiloqüent d'altres anteriors generacions.

ZEUS. — Mira noi, aquí—entre nosaltres—tampoc hi parlem d'aquesta manera. Parla, doncs, d'una vegada.

C. DE B. — Voldria veure la Minerva.

ZEUS. — On és la meua filla? Hermes, ves a cercar-la.

Que tarda aquest drogo!

MARÇ. — És clar, com que li vas eixelar les ales.

ZEUS. — Tu calla! Prou feina tens amb els xinos i bolxevics; a veure si també fracassaràs aquesta vegada...

MARÇ. — Llamps i trons i gassos asfixiants! Si no fos per aquesta maleïda «Societat de les Nacions»!

ZEUS. — Doncs què et pensaves, tros de coníam!, que els homes continuarien engraiant-te com en la passada guerra?

MARÇ. — Vátua el colom blanc i la fastigosa olivera! Deixa passar uns quants anys i ja en parlarem...

ZEUS. — Calla! gola insaciable, que ara ve Minerva i davant d'ella no vull que es diguin certes paraules. És tan bona la meua filla!

C. DE B. — Per Déu! senyors déus. Prou discutissis que teniu a casa nostra; la veritat! jo no em pensava que l'Olimp fos així...

ZEUS. — On eres, Minervona? Aquí hi ha un home mortal que et vol parlar.

MINERVA. — Salut, oh Pare! El més poderós de tots els déus. Que el teu regne immortal sia...

ZEUS. — Mira, noia!, guarda les ensabonades pels dies de gala. Aquest foraster és ciutadà de Barcelona, que com ja saps, són gent de pocs compliments.

MINERVA. — Pare! Amb Neptú acabarem malament. De des de que el vaig guanyar en la disputa del bateig d'Atenes que sempre que pot m'aixeca les faldilles amb el trident.

ZEUS. — Ah, el poca-vergonya! El castigare cent segles seguits a pa sense aigua.

MINERVA. — Què vols de mi, ciutadà de la dolça Barcelona?

C. DE B. — Perdó, Minerva! No siguis rencorosa que no hi tenim cap culpa...

MINERVA. — Però de què te les heus?

C. DE B. — Oh Atena! quan ho sàpigues!...Promet'm, en nom de les teves excels personalitats, en nom d'Atenea Lemnia, sobretot, que no ens guardaràs rancor ni ens enviaràs cap malefici.

MINERVA. — Però, ¿per què haig de sentir malvolença a una ciutat com Barcelona, tan treballadora, tan culta, tan resignada i que ha fet una Exposició digna del mateix Olimp?

C. DE B. — Tanta gentilesa em confon.

ZEUS. — Perdoneu un moment. Orfeu!, vols fer el favor de no atabalar-me més amb la teua lira? Ja no commonis ni les feres, ni Plutó. Si no canviés de tonada acabaré per comprar-me una gramola.

VENUS. — Acabo de sentir un disc que fa rodar el cap...

DIONISOS. — Si me'l fas conèixer, et deixaré tastar un cocktail que encara el perdràs més...

ZEUS. — Si no calleu, amb una bufada us faig anar a parar, tots dos, dintre aquella bauma.

DIONISOS. — Tant de bo!

MINERVA. — Continua, foraster, i digues d'una vegada el què t'inquieta, perquè, encara que aquí tenim temps per perdre, em dalejo per sentir la teua bella parla.

C. DE B. — Oh, Minerva! Aquesta opinió la contaré allí baix. Doncs bé, em sembla que, donada la teua preclara intel·ligència, no cal informacions preliminars per a entendre'ns. Imagina't que al final d'un jardí, admirablement concebut, hi ha quatre

columnes de pedra, que sostenen quatre al·lègues, al mig una figura, més avall, en un primer bassal, un tros de barca i dos carros, diguem-ne romans, amb dues parelles de cavalls i una parella d'aurigues, tot dintre l'aigua; més avall, un altre bassal. La concepció del conjunt no té cap solta, perquè no hi ha res justificat, res monumental, ni cap composició global. El motiu principal de la construcció era l'acabament visual d'un passeig per a distreure la unió asimètrica amb un altre carrer superior, cosa que només amb el temps, els arbres podran resoldre. I ara, observem els detalls. Les quatre columnes es poden acceptar i fins, també, el no haver detallat les fulles d'acant de llurs capitells, car és una simplificació adequada d'emplaçament exterior. La figura central de marbre és, senzillament—perdó, deessa de la intel·ligència—una poca-solta.

MINERVA. — I per què us excuseu?

C. DE B. — Perquè vol ésser la vostra imatge.

MINERVA. — Com! Aquella, sóc jo?...

(Una riallada general de tots els déus retruny sorollosament pel magnífic Olimp, en el qual hi ha una accelerada corredissa de ninfes, faunes, centaures i altres espècies que arriben adalaters per veure què passa.)

C. DE B. — Alabat sia Déu; dispenseu!

vull dir: alabats sien els déus, si s'ho preneu enbroma. Jo tenia que us molestéssiu, i amb vosaltres cal anar-hi amb molt de compte. Doncs, sí, estimada Atena, aquella estàtua d'expressió insulsa; estreta d'espatlles; amb els braços lligats al cos com un vulgar carterista; agafant la llança de la manera com un altre carterista s'apropiaria un moneder en una plataforma del tramvia; amb els plects de la roba gratuïtament decoratius i pels quals—amb tot i l'ajustat—no s'endevina pas la forma de la cama dreta...

vol representar aquesta meravella que tinc davant dels ulls i que mai havia somiat de tanta excelsa bellesa. (Minerva, dissimuladament es pinta els llavis.)

ZEUS. — No! no pretenguis enamorar-me la noia que no és menjar per cap mortal.

C. DE B. — Dispensi! Allí baix ja tinc xicota. (Minerva llença l'Abdulla que fumava.)

Més avall, com us he dit, hi ha dos carros. Els cavalls estan molt encabritats; no obstant els conductors ja deuen saber que no saltaran el bassal, perquè ni se'ls miren. L'actitud de l'auriga femella és bastant enigmàtica: no sé si vol entabanar el seu company mascle, o bé si vol indicar que acabi de passar d'una vegada a la barca bronzeta.

La sensació de velocitat d'aquesta barca està molt ben resolta. Sembla talment que navegui de veritat, i fins hom s'admira que, a hores d'ara, encara no hagi caigut daltabaix.

Però, oh! meravella; així com en la figura de la Victòria de Samotràcia, el ropatge explica clarament el dinamisme, aquí—o més ben dit, allí baix—tots els plects del vestit estan en desacord amb l'expressió destijada de velocitat. Una cosa és d'alabar: la tria dels cavalls. Són tan semblants, dintre una mateixa parella, que semblen fets amb un mateix motlle, canviant, només, la posició del cap i les potes.

MINERVA. — No cal que donis més explicacions... I pensa, volgut mortal que tampoc calla arribar fins aquí a implorar la meua benignitat per una altra representació dissortada de la meua persona. No veus que ja hi estic tan acostumada! Si fins em diverteix quan surto a La Vie Parisienne.

VENUS. — Dissimula ara! Ben bé que t'agrada quan un escultor et retrata al teu gust. No fa pas gaire temps, quan Fídias va plasmar la colossal Atena Promacos i l'Atenea Partenos amb marfil, o i dues pedres precioses per nineta dels ulls, ben cotoja que estaves!... Tot era dir que Fídias era l'escultor millor de la terra.

MINERVA. — I per tu, envejosa, no hi ha ningú com Praxítelles, ni cap escriptor superior a Shakespeare.

ADONIS. — Escolta sàvia! Shakespeare no me'l toquis.

MINERVA. — Tu, guapet! més valdria que et preocupessis de treure el ropatge de l'escultura de l'Afrodita de Praxítelles, si tant te l'estimes.

ZEUS. — Prou! Què dirà aquest barceloní, allí baix, de nosaltres!...

Això no són déus ni deesses; semblen bugaderes!

C. DE B. — Caram! què hi ha que dir de les bugaderes? Són dones mortals tan dignes com qualsevol deessa.

MINERVA. — Pare! Que no ho sents?...

ZEUS. — Març, treu-me aquest desvergonyit del davant.

(A mida que va caient el teló, Març empeny a cops de sabre el ciutadà barceloní, Hermes omple la copa de Zeus, Dionísos posa una placa a la gramola i totes les ninfes, faunes i centaures dansen olímpicament.)

MÀRIUS GIPREDA

Conseqüències a Madrid de l'Exposició de Belles Arts de Barcelona

Ja ha començat l'aldarull. Hi ha com una llei fatal que pesa damunt les Exposicions Nacionals de Belles Arts. Ha estat endebades donar a la d'enguany una mena de camouflagé, portant-la a Barcelona, encabint-la a la Internacional i guarnint-la amb certes normes de precaució. Ja hi hem tornat a ésser. Ja hi som.

El problema de les recompenses es tracta sempre entre artistes com entre llops. I ja han començat les queixalades i les urpades. Com sempre també, el cau de les raons ha estat l'Associació de Pintores y Escultores, entitat, entre totes, que més ha palesat la seva infinita capacitat de descredit.

Les combinacions a què els artistes aplegats en l'esmentada entitat s'han lliurat sempre amb motiu de les Exposicions, a l'hora de l'atorgament de les medalles, han ultrapassat tota previsió. La darrera vegada arribaren a una culminació veritablement esgarriosa. I ara porten camí de no esmenar-se.

Després del que va passar amb motiu de la darrera Nacional—i que, mitjançant les martingales més ardides, deixà sense un premi ni un esment honorífic els artistes catalans—sembla que aquesta vegada es disposen a seguir el mateix camí de pactes i contrapactes, d'estira i arronça, de combinacions i aranjaments.

De moment, la bomba els ha petat als dits. I s'ha produït una crisi en l'Associació. El seu president, que ho era José Francés, ha dimisit. I malgrat que l'han seguit o pensen seguir-lo en la seva actitud alguns companys de Directiva, n'hi ha d'altres, i dels més significats per cert, els senyors García Cadmio y Perdigón, com a exemple, que no pensen pas dimiir llur càrrec.

Tot ha vingut, per bé que vulguin donar altres explicacions, de les recompenses i adquisicions a què ha de donar lloc l'Exposició de Belles Arts de Barcelona. S'han iniciat el tripijocs i les componendes i els esquitxos han embrutat els papers.

En l'avinentesa propícia, varem donar noves estrictes referents a les termes per a l'elecció de Jurats. I el senyor Francés, que figurava en la presentada per l'Associació de Pintores y Escultores, ha tingut de dimiir la Presidència i, per tant, ha deixat de figurar en la terna. Però cal tenir en compte que el senyor Francés—que coneix el «panyo»—figurava també a la terna de l'Acadèmia de Belles Arts.

Els incidents ocorreguts a l'«Associació» han estat violents i pintorescos. No creiem avui massa prudent fer-ne relació detallada. Ha estat, de certa manera, cap de colla protestatari, el senyor Zaragoza, que a més a més s'ha dat de baixa.

En aquesta situació, i a mig coure el pastel, ara tot són cabales i xafarderies. I són molts el que pensen que, fet i fet, el millor és tornar a elegir l'Alcalá Galiano, màxim arranjador de les combinacions més estranyes i profitoses i durant la presidència del qual s'han vist les coses més pintoresques. Pot ben dir-se que aquest senyor, sense lluitar, ha guanyat ara la batalla.

Per bé que no és potser ara escaient entrar en detalls, calia donar aquesta veu d'alarma, fer aquesta crida a la vigilància dels artistes. Cal que se sàpiga que, incorregibles i tossuts, alguns artífies dels que aquí, no sempre encertats en la llur tasca artística, han remenat sempre les cireres, volen seguir remenant-les sigui com sigui, malgrat hagin d'emprar, per a la remenament, els mitjans menys escrupulosos.

Sens dubte i prescindint de tota consideració, arribaran a arriscar-se en tota llei de martingales poc honestes i a emprar arbitris expeditius no massa recomanables. Convé, doncs, que tots els artistes estiguin a l'aguait. L'haver separat les adquisicions de les recompenses no hauria donat més resultat que multiplicar i complicar les conxorxes i les brutícies; lluny d'ésser una contenció es veu que acabarà éssent un escàndol més gran.

Cal no oblidar tampoc que la circumstància de celebrar-se a Barcelona l'Exposició dona una suspicació més gran i un més gran braó als combinacionistes. Massa els consta el molts greuges que han de venjar els artistes catalans. I tenen una por que no s'hi veuen, pensant que aquesta vegada l'olla no bull al seu foc.

R. M.

Llibres rebuts

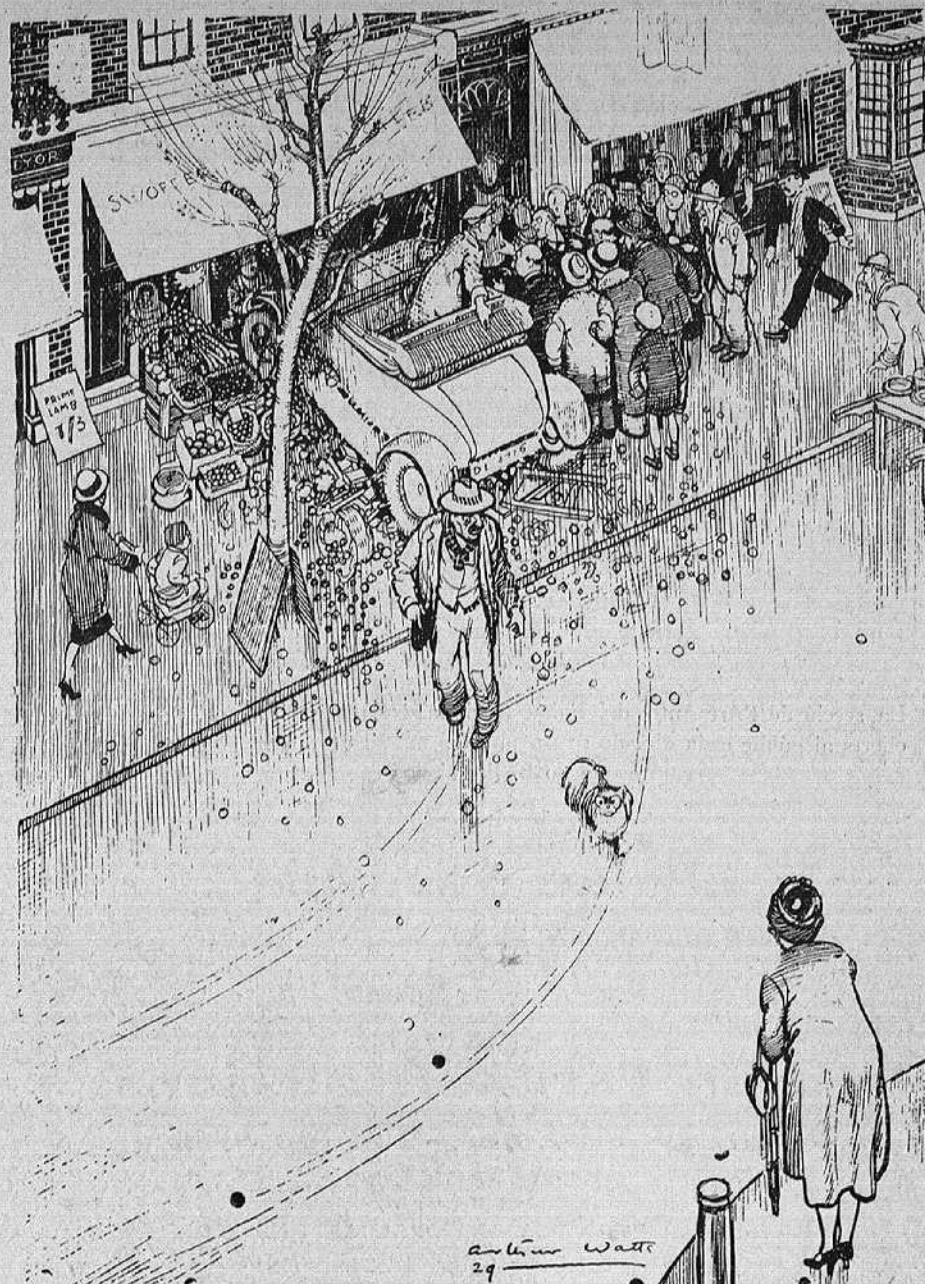
Santes Creus. 64 il·lustracions amb text d'EDUARD TODA. — Catalunya artística, núm. 2 (Llibreria Verdager, Barcelona, 1929.)

La col·lecció «Catalunya Artística», que començà amb un excel·lent volumet sobre la Catedral de Barcelona, acaba de publicar la segona obra: el monestir de Santes Creus, sota les mateixes normes d'aquell: un concís text (en català, castellà, francès i anglès) explicant la història del monestir i descrivint-ne les particularitats arquitectòniques i arqueològiques, i seixanta quatre il·lustracions ben impreses sobre paper «couché».

Com és regla adoptada en col·leccions del caràcter d'aquesta, les il·lustracions són la part més important del llibre; el text es redueix al mínim: quatre pàgines. Però el magnífic senyor Eduard Toda, erudit historiador, ha sabut realitzar el miracle d'encabar en aquestes quatre pàgines tot el que és indispensable de conèixer sobre el monestir de Santes Creus, amb una concisió que no perjudica per res la claredat.

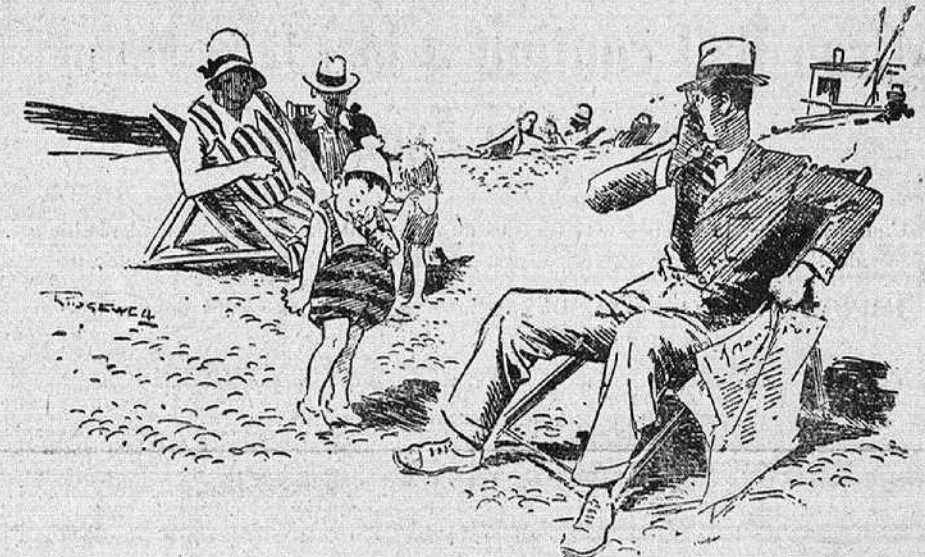
El monestir de Santes Creus, que suporta d'ésser posat al costat del de Poblet, té des d'ara una monografia indispensable en tota biblioteca.

M.



La senyora (al causant del terrabastall). — ¿Que et volia aixafar, preciós meu, aquest indecent d'automòbil?

(Punch.)

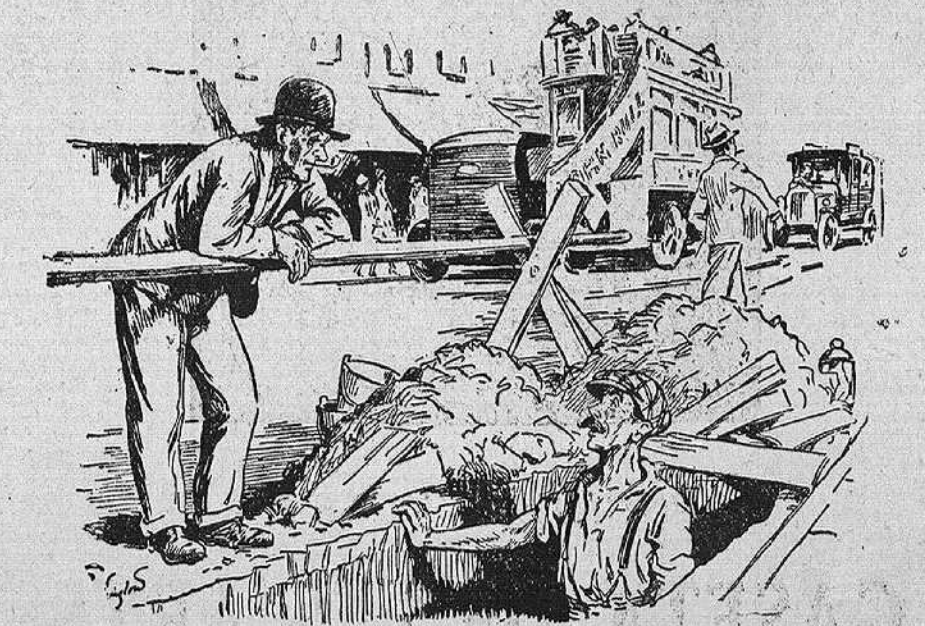


La mare (al nen que ha tirat una pedra al senyor Puig). — Apa, macu, diga-li que no ho has fet expressament i fes-li un petó.



— Què desitja, senyora?
— Un pot de crema de bellesa.
— No en facis cas. És un americà i potser després ens demanarà els diners!

(Ric et Rac.)

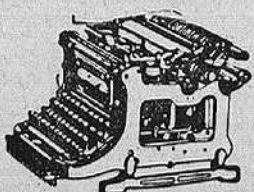


— I què, ja treballa el teu xicot gran?
— Noi, no ho entenc. Diu que li agrada.

(Passing Show.)

Albiol G. i Riera, S. L.

Passelg de Gràcia, 42 - BARCELONA - Teléfono 15345



Quan vulgueu adquirir una màquina d'escriure consulteu-nos
Aquesta casa és absolutament formal

Màquines de totes marques: noves, reconstruïdes i d'ocasió
Taller ben muntat per a adobs i reconstruccions. Abonaments
Representants de l'atril «KOPI» i multicopistes «PERFECT»

D'UN 5 A UN 10 PER 100 DE DESCOMPTA PRESENTANT AQUEST ANUNCI

Exposició Internacional de Barcelona

Oberta fins a les dues de la matinada

Cada dia el públic podrà admirar, fins a les nou de la nit, les instal·lacions industrials, tant estrangeres com nacionals, en els diversos palaus de l'Exposició.

Queda posat a la venda el Catàleg de l'Exposició, on el públic trobarà tots els detalls per a visitar-la. Aviat es posarà a la venda la Guia de l'Exposició.

La secció de l'Art Antic del Palau Nacional i Palau de l'Art Modern estaran oberts al públic cada dia, de deu a una del matí i de quatre a set de la tarda, sempre que no hi tingui lloc cap festival.

Palau Nacional

ENTRADA AL MATÍ GRATIS
ENTRADA A LA TARDA 0'50 PTES.

Gran Parc d'Atraccions

Roserar - Miramar - Poble Oriental
Font del Gat

SECCIÓ JAPONESA AL PALAU ALFONS XIII
VENDA D'ARTICLES JAPONESOS

Poble Espanyol

AVUI DIJOUS, dia 25, diada de Sant Jaume, a les deu de la nit

Gran Ball continu a la Plaça Major del Poble Espanyol

Cada dia, exceptuant els divendres, des de les nou de la nit l'entrada al recinte de l'Exposició serà d'una pesseta. Entrada de cotxes, DUES pessetes.

IMPORTANT: Queda SUSPESA fins a nou avís la venda de Carnets i Abonaments d'entrada a l'Exposició.

Les entrades al recinte de l'Exposició sofreixen un augment d'un cinc per cent per impost de «Protecció a la Infància».

AIGUA DE ROCALLAURA

La deu més rica del món

Si vosté pateix d'Albuminúria, Litiasis àcida (mal de pedra), Bronquitis paraneumotoses, Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn amb ampolles de litre i de mig litre i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

CARRER HOSPITAL, 32, v. SALMERÓN, 133

Anunciar

MIRADOR

és donar a conèixer un producte per tot Catalunya



MATA: Moscas, Mosquitos, Polilla, Chinchies, Cucarachas, Hormigas, Pulgas

AFISA

Laietana, 18, pral., B

Director

Carles Ossorio

Autoritzacions per a noves indústries

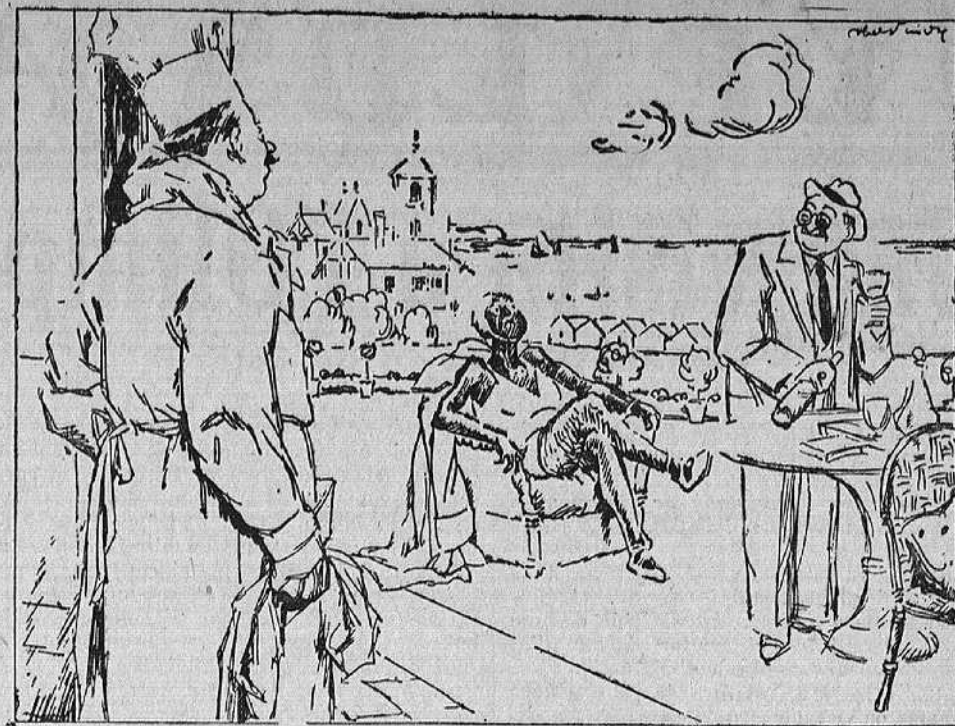
Noves instal·lacions canvis i trasllats

Certificats de productor nacional

Expedients de protecció de l'Estat

Representant especial a MADRID

Contribució industrial territorial, utilitats



— Demanava el senyor?

— Sí. La senyora no està prou cuita. Passeu-la deu minuts pel forn.

(Candide.)

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

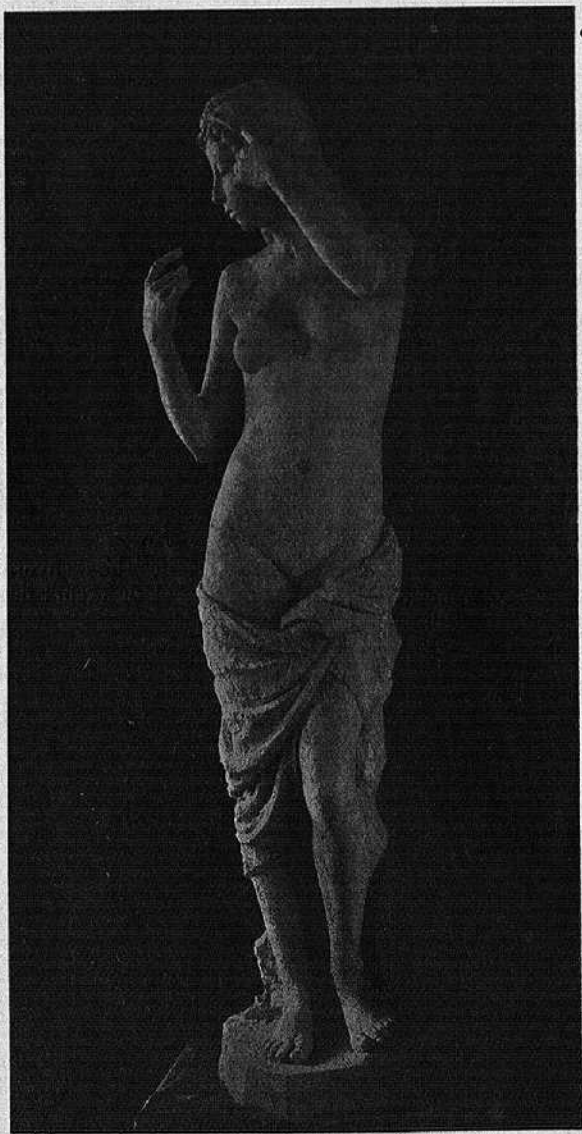
Correu: Apartat 190
Tele.: "CARBUROS"

Mallorca, 234
BARCELONA

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI, Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 %, DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona i València :: ACETILEN DISOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid i València :: FERRO MANGANESI i FERRO-SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peses seda, cotó i altres teixits :: CALEFACTIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

Pressupostos, estudis, consultes i assaigs, gratis



SUBSCRIVIU-VOS A LA

GASETA DE LES ARTS

DIRECTOR: Màrius Gifreda
ART ANTIC: Joaquim Folch i Torres
ART MODERN: Rafael Benet

ABONAMENT

Un any: Barcelona, 17 ptes. — Península, 18 ptes.
Un trimestre: Barcelona, 6 ptes. — Península, 6'80 ptes.

Redacció i Administració: VIA LAYETANA, 371 - BARCELONA

Demaneu

"BABY-LAX"

El millor

Laxant-Purgant

Subscriviu-vos a **MIRADOR**

SETMANARI CATALA

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

En _____
que viu a _____
carrer _____ n.º _____ se subscriu a **MIRADOR**
pel preu fixat de 2'50 ptes. trimestre.

de _____ de 19____

Signatura